

Emlékeztető az MTA Statisztikai Bizottság 2009. december 16-i üléséről

Bevezetőjében Besenyei Lajos, a Bizottság elnöke köszöntötte Belyó Pált, a KSH új elnökét, a Bizottság tagját, korábbi alelnökét, méltatta Pukli Péter leköszönő KSH elnök munkáját, a Bizottság munkájához nyújtott támogatását. További eredményes munkát kívánt Szilágyi Györgynek 80. születésnapja alkalmából.

Az ülés a hivatalos statisztika minőségével foglalkozott az adatelőállító és a felhasználó szempontjából.

Az előadások és az azt követő vita során a Statisztikai Bizottság tagjai egyetértettek abban, hogy

- A hivatalos statisztika minősége ma stratégiai kérdés;
- Elismerik, és nagyra értékeli KSH-ban a statisztika minőségével kapcsolatos eddigi eredményeket, különösen a minőségi irányelveket, melyet a tagok előzetesen megkaptak;
- A minőség érdekében végzett munkát úgy kell folytatni, hogy az elvi fejlesztések egyre jobban érvényesüljön a gyakorlatban és fokozatosan a felhasználókat is be kell vonni a rendszer működésébe.

Az ülés zárásaként Besenyei Lajos a következőkről tájékoztatta a résztvevőket:

- 2010-ben az MTA Statisztikai Bizottsága 150 éves jubileuma alkalmából tervezett konferencia ügyében konzultált Török Ádámmal, a IX. osztály elnökével, aki két lehetőséget ajánlott fel: vagy a 2010. májusi közgyűlés alkalmával, vagy novemberben a Tudomány napja hivatalos eseményeként kerüljön megrendezésre a konferencia. Az ülésen nem született döntés.
- Az MTA közgyűlésének nem doktor képviselői jelölésével kapcsolatban tájékoztatta a résztvevőket, hogy a jelenlegi, lejáró ciklusban Katona Tamás a képviselőnk.
- Felkérte a Bizottság tagjait, hogy a 2010 évi programhoz javaslataikat juttassák el a Bizottság titkárához telefonon: 3456861 vagy e-mailben: statkutokt@ksh.hu

Ferenczi Zoltán bejelentette, hogy nyugállományba vonul és így lemond az Oktatási albizottság elnöki megbízatásáról. A bejelentést a Bizottság tudomásul vette.

Összefoglaló:

Szép Katalin előadásában beszámolt a KSH-ban a statisztika minőségének mérésével, ellenőrzésével és biztosításával kapcsolatos munkákról nemzetközi kitekintéssel. A KSH 2005-2009 évi stratégiájának megfelelően kezdődött a szisztematikusan felépített munka. Az elfogadott minőségfogalom, annak értelmezését segítő minőség-összetevők elfogadása után indult a konkrét fejlesztés. A statisztikai adatok minőségének az összetevők mentén történő jellemzésére fejlesztettek ki minőségindikátorokat, az adatminőség dokumentálására, értékelésére standard minőségjelentést. A statisztikai munkafolyamattal kapcsolatos döntések megalapozásához kidolgozták a minőségi irányelveket, ami a legfontosabb munkaszakaszokhoz leírja a kapcsolódó fogalmakat, alapelveket, gyakorlati tanácsokat és a kapcsolódó szakirodalmat. A statisztikai munkafolyamat minőségének áttekintésére kifejlesztettek egy egységes hivatali önértékelő kérdőívet. A közeljövőben feladata lesz a belső minőségügyi audit rendszerének kialakítása, valamint a felhasználók bekapcsolása a minőségértékelési folyamatba. A cél a minőség-szemlélet kiterjesztése a KSH egészére. Ebbe az irányba mutatnak azok a fejlesztések, melyek a TQM alapelveinek érvényesülését segítik.

A felhasználók, partnerek tájékoztatását szolgálja a megjelent minőségpolitika. A KSH szakmai irányító szerepének megfelelően a hivatalos statisztikai szolgálatot is fokozatosan be fogja vonni a munkába.

Mindez szervesen illeszkedett a nemzetközi környezetben végbemenő minőséggel kapcsolatos fejlesztésekbe (pl. Európai Statisztika Gyakorlati Kódexe,), amelybe a KSH minőséggel foglalkozó kollektívája aktívan is bekapcsolódott (pl. DatQM kézikönyv).

Oblath Gábor korreferátuma „A hazai makrogazdasági statisztikák minőségéről felhasználói szemmel” címmel hangzott el. Előadásában a minőség-összetevők közül elsősorban a konzisztencia kérdésével foglalkozott. A makrogazdasági elemző felhasználók számára fontos a statisztikai források közti konzisztencia, de nem egy részeiben megbízhatatlan, és csak formálisan/mesterségesen integrált adatrendszer. Bemutatta a 2001 óta tapasztalt fejlődést ezen a téren, és bemutatott néhány napjainkban tapasztalható inkonzisztenciát is pl. a nettó hitelnyújtás, nettó export különböző forrásból származó becslései között. Összefoglalva megállapította, hogy az elmúlt években igen sokat javult a hazai makrogazdasági statisztikák minősége, de ezt a munkát tovább kell folytatni. Segíteni kell a felhasználókat magyarázatokkal, kiegészítő adatok publikálásával, ezzel javítva az adatok minőségének szubjektív megítélését.

Természetesen az egyes felhasználóknak a felhasználási céltól függően más és más igényeik vannak, így a további hozzászólásokban más szempontok is felmerültek. Molnár György a társadalomstatisztikai mikroadatok felhasználójaként lépcsőről lépésre végigment az adat gyűjtés és feldolgozás lépésein, és megfogalmazta ezekhez kapcsolódó igényeit, amit úgy lehetne összegezni, hogy pontosan dokumentált, átlátható módszertan, és olyan mikroadatállomány, amiből minden egyes adatra vonatkozóan visszakövethető legyen a forrása. Felhasználói kutatói szempontból elfogadhatónak tartja, hogy a KSH ugyanarról különböző adatokat publikáljon, ha az világosan dokumentált. Fontosnak tartja, hogy a KSH legyen nyitott a visszajelzések fogadására.

A további hozzászólásokban (Ferenczi Zoltán, Hajnal Béla, Marton Ádám, Herman Sándor, Szabó Péter) az ellenőrzés, az utóvizsgálatok, a módszerek közötti választás szempontjai, a különböző forrásból származó adatok összehasonlíthatóságának kérdése is felmerült. Pukli Péter a KSH korábbi elnöke mindenképpen indokoltnak tartja a felhasználók helyes adathasználatának segítségét több magyarázattal, segítséggel, hiszen a megjelenő új módszerek, új jelenségek ezt szükségessé teszik.

Összefoglalójában Besenyei Lajos, a bizottság elnöke kiemelte, hogy a társadalom demokratizmusa és a statisztika minősége között összefüggés van, a statisztika minősége teremti meg a statisztika iránti bizalom alapját. Ebben kiemelkedő jelentőségű az, hogy biztosítani kell a statisztika érthetőségét az egész társadalom felé.

Budapest, 2010. január 18.

Szép Katalin